

Videreutvikling av likemannsarbeidet

- 👉 **Forum for erfaringsutveksling**
- 👉 **Veiledningstilbud**
- 👉 **Samarbeid på tvers av organisasjonene**
- 👉 **Utvikling av nye tiltak**

Erfaringsutveksling blant likemenn

Likemannen er en viktig ressursperson for organisasjonen. Gjennom sin kontakt med medlemmer og andre brukere av likemannstjenesten står likemannen i en nøkkelposisjon.

Likemannen får et inngående kjennskap til hvordan brukerne opplever sin situasjon. Gjennom egne observasjoner, samtaler og møter, samler likemannen etter hvert en betydelig kunnskap. Denne kunnskapen er verdifull for å kunne gjøre en god jobb som likemann. Brukerkunnskapen kan også tilføre organisasjonen noe, ved en systematisering og tilrettelegging av informasjon som andre virksomheter i organisasjonen kan dra nytte av. For eksempel vil likemannsarbeidet kunne være et viktig kunnskapstilfang for det interessepolitiske arbeidet. Dersom dette skal bidra til utvikling, er det viktig å legge til rette for erfaringsutveksling mellom de som driver likemannstilbudene.

Likemannen har vanligvis også godt kjennskap til offentlige hjelpetilbud, lovbestemmelser, private tiltak og institusjoner. Mange opparbeider et verdifullt nettverk å spille på, gjennom samarbeid om tiltakene. Likemannen kjenner systemenes styrker og svakheter, og har kanskje ideer til hva som kan gjøres for å bedre brukernes tilbud. Dette er kunnskaper som kan være verdifulle i bestrebelsene på å utvikle kvalitet i tjenesteyting. Veien fra likemannsarbeid til brukermedvirkning er derfor ikke så lang.

Erfaringsutveksling mellom likemenn skjer gjennom møter, kurs og nettverk som bygges. Organisasjonene kan legge til rette for gode møteplasser for likemenn, og slik bidra til at kollektiv kunnskap bygges og vedlikeholdes i organisasjonen. Det vil innebære at organisasjonens møteplasser må åpnes for likemennenes deltakelse der det er hensiktsmessig, og kanskje at det skapes nye arenaer i tillegg. Det er styret som må stå ansvarlig for dette, men gjennomføringen kan delegeres. Likemannsutvalget kan

også på selvstendig grunnlag ta kontakt med styret og be om å få presentere erfaringer fra arbeidet sitt.

Likemenn trenger også å drøfte organiseringen av likemannsarbeidet seg i mellom, for å dyrke fram gode måter å håndtere oppgavene og utfordringene på. Det kan handle om å utvikle gode rutiner for håndtering av oppgavene. For eksempel fordele midler på slik måte at tiltak kommer raskt i gang, regnskapsrutiner som gjør rapporteringen enklere og få spredt informasjon på en god måte internt. Ikke minst vil likemenn ha behov for å drøfte rollen som likemann, hvordan ulike situasjoner kan håndteres og hvordan likemannsarbeidet avgrenses mot andre oppgaver.

Gjennom å ta fram vanskelige situasjoner og utfordringer likemenn opplever i sin daglige virksomhet, kan det i fellesskapet utvikles bedre grep om likemannsarbeidet og tydelige rammer. Etter hvert vil organisasjonene ha behov for å nedfelle systemer, regler og rutiner i skriftlig form for å gjøre arbeidet mer oversiktlig. Håndbøker, brosjyrer, skjema, kursmateriell bidrar til å utvikle arbeidet internt i organisasjonen og gjør at de nye slipper å tenke ut alt på nytt.

Tenk gjennom hvilke møteplasser dere har i egen organisasjon. Presenter hva som finnes av tilbud, og inviter gjerne til diskusjon.

Spørsmål kan for eksempel være:

Trenger vi nye møteplasser? Er det behov for å knytte tettere forbindelse mellom likemannsarbeid og andre virksomheter i organisasjonen?

Er det nok skriftlig materiell tilgjengelig? Hvilken informasjon har nye likemenn behov for?

Hvilke råd vil erfarne likemenn overbringe til nykommerne?

Hva er utfordringene i dag?

Veiledningstilbud

Likemenn møter ofte mennesker i en vanskelig livssituasjon. Likemannen skal ikke påta seg andres problemer. Likemannen er et medmenneske, en samtalepartner og en veileder i forhold til hvor det kan være mer hjelp å få.

Noen ganger møter likemannen mennesker som gjør et ekstra inntrykk. At noen situasjoner blir spesielt følelsesbetont kan ha mange grunner. Uansett er det nødvendig for likemannen å snakke om hvordan det oppleves å være i rollen som likemann. Temaene er forskjellige, alt etter hvem likemannen er, dennes erfaringsbakgrunn eller de menneskene vedkommende er likemann for og de situasjonene likemannen kommer i.

I noen tilfeller er det en bestemt hendelse som utløser behov for veiledning, men som oftest handler det om å snakke igjennom en serie hendelser som har gjort et særskilt inntrykk. Å fortelle konkret hva som skjedde bidrar til å sortere inntrykk og gjøre klar for nye oppdrag. Likemannen har taushetsplikt, det må veilederen også ha.

Likemenn trenger veiledning. Hvordan tilbudet skal organiseres, må drøftes i hver enkelt organisasjon. Noen organisasjoner har satset på et veiledningstilbud basert på profesjonelle veiledere, for eksempel i hjelpetilbudet brukergruppen nytter seg av. Her finnes det gjerne fagfolk som har både personlige og faglige forutsetninger for å fungere som veileder. Å få snakke med en utenforstående kan være berikende. Mange profesjonelle veiledere har dessuten en særskilt kompetanse i veiledningsmetodikk.

Andre organisasjoner har satset på å bygge opp et veiledningstilbud med erfarne likemenn som veiledere. Disse har gjerne flere års erfaring, og har fått opplæring i egen organisasjon eller hos instanser utenfor. Det å ha egenerfaring kan være en fordel fordi situasjonene likemannen kommer i er velkjente. Likemenn arbeider tross alt som frivillige, og har ikke samme institusjonelle eller organisatoriske rammer som profesjonelle er underlagt. Likemannsarbeidet har en annen ide og logikk, og svarene

og løsningene kan ikke alltid bli de samme som for profesjonelle.

Det ene utelukker ikke nødvendigvis det andre. Organisasjonene bør heller oppfordres til å utforske ulike muligheter. Det gjelder å finne fram til et tilbud som kan fungere.

Gjør rede for hvilket tilbud din organisasjon har, eller diskusjonen dere har hatt rundt dette.

Spørsmål:

Hva slags veiledningstilbud etterspør likemenn?

Trenger erfarne likemenn et annet tilbud enn nykommerne?

Hva er fordelene med intern veiledning versus ekstern veiledning?

Samarbeid på tvers av organisasjonene

Det er etter hvert gjort mange praktiske erfaringer i brukerorganisasjonene. Det er viktig som vi har fremhevet at likemannsarbeidet tar utgangspunkt i egen organisasjon. Det handler om å forankre arbeidet i egen målgruppe, og sikre et brukernært tilbud.

De mindre organisasjonene har hatt noen felles tiltak, og det foregår en viss utveksling av skriftlig materiell. Dessuten hentes av og til foredragsholdere inn fra søsterorganisasjonen. Dersom slike tiltak skal finansieres gjennom likemannsmidler, må en organisasjon stå ansvarlig for gjennomføringen, og også stå for rapportering tilbake til fordelingsnemnda om bruken av midlene.

En måte å utvikle og stimulere arbeidet, skjer ved at organisasjonene ser ut over sine egne organisasjonsgrenser. Erfaringsutveksling kan skje gjennom en åpen refleksjon rundt bestemte tema, for å utforske forskjeller og ulikheter. Dessuten er det mulig å samarbeide om gjennomføringen av ulike tiltak. Det er kanskje særlig på følgende områder organisasjonene har mye å hente hos hverandre:

- Utviklingen av skriftlig opplæringsmateriell og informasjon både innad og eksternt
- Gjennomføring av opplæringstilbud – for eksempel kurs for nye likemenn, hvor en del av opplæringen kan være skreddersydd den enkelte organisasjon
- Påbyggingskurs for erfarne likemenn som trenger å ta diskusjonene et hakk videre enn de som nettopp har kommet i gang
- Veiledningstilbud

Utvikling av nye tiltak

Utvikling av nye tiltak skjer fra tid til annen, og noen ganger som følge av en planlagt satsing. Mye av dette arbeidet skjer fordi det finnes noen ildsjeler som har en ide. Andre ganger fordi det oppdages et behov blant brukerne som organisasjonen(e) ønsker å imøtekomme ved hjelp av nye tiltak.

Som vi har vært innom i den generelle opplæringen, er det hensiktsmessig fra tid til annen å gjøre planleggingsarbeidet mer grundig enn å kopiere søknaden fra i fjor og justere tallene.

Fordi det er mange som søker om tilskudd til likemannsarbeid, er det ikke alltid mulig å få tilskudd herfra til det nye tiltaket. Da kan det være lurt å sjekke alternative finansieringskilder.

Prosjektarbeidsformen kan være en måte å teste ut om en ide har livets rett. Det finnes ulike kilder til å finansiere prosjekter, en av dem er Helse og Rehabilitering sine midler. Mer informasjon kan søkes på deres hjemmeside: www.helseogrehab.no, eller du kan kontakte FFO-sekretariatet.

Det finnes opplæringstilbud som organisasjonene kan nytte i forhold til å utvikle prosjektideer.